

якістю. Вимоги»; закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів» від 06.09.2005; Римська декларація про всесвітню продовольчу безпеку і План дій Всесвітньої зустрічі на вищому рівні з проблем продовольства; Регламент (ЄС) Європейського Парламенту і Ради «Про встановлення загальних принципів і вимог законодавства про харчові продукти, створення Європейського органу з безпеки харчових продуктів і встановлення процедур у питаннях, пов'язаних із безпекою харчових продуктів» від 28.01.2002 № 178/2002; Регламент № 852/2004/ЄС від 29.04.2004 «Про гігієну харчових продуктів» тощо. Таким чином, підтримка Україною в напрямку захисту прав громадян на безпечність та якість продуктів міжнародних документів, зокрема, Регламентів країн ЄС, є свідомим її прагнення до скорішої євроінтеграції і в повній мірі забезпечується, крім правоохоронної, й усіма іншими правовими формами здійснення функцій держави – правотворчою, правозастосовною, установчою, контрольно-наглядовою.

Одержано 12.10.2017



УДК 340.0(477)«1918»

Станіслав Юрійович ІВАНОВ,

доцент кафедри українознавства факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат історичних наук;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0166-9016>

ПРАВООХОРОННА СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ (квітень–грудень 1918 р.)

В період розбудови незалежної, демократичної України, коли відбувається реформування правоохоронних органів. Особливо важливим є врахування накопиченого досвіду попередніх структур, що здійснювали ці функції до здобуття Україною незалежності. Правоохоронна система Української Держави вважається однією із найефективніших систем доби визвольних змагань 1917–1921 рр.

Найдієздатнішим державним органом періоду гетьманату П. Скоропадського стала Державна варта – озброєні підрозділи, на які було покладено виконання функцій дореволюційних поліції та жандармерії. 18 травня 1918 року Рада Міністрів ухвалила постанову, якою скасувала «Тимчасове положення про міліцію» видане Тимчасовим урядом і рішення УЦР стосовно організації міліцейських формувань. Органи міської і повітової міліції

отримували нову назву – Державна варта, та потрапляли у підпорядкування до МВС.

9 серпня було затверджено статут Державної варти, який визначав її структуру. У складі міністерства внутрішніх справ виник окремий департамент Державної варти. Його директор мав ті самі повноваження, що і заступник міністра. За штатом у директора було два заступники. Департамент нараховував п'ять відділів. Першим його директором став П. Аккерман, який до того перебував на посаді товариша прокурора у Віленському окружному суді.

Державна варта мала виконувати наступні завдання: забезпечення охорони громадського порядку; нагляд за діяльністю органів місцевого самоврядування; несення охорони державного кордону; здійснення контролю за пересуванням та проживанням іноземних громадян; вирішення процедурних питань пов'язаних з наданням або позбавленням українського громадянства; контролювання зберігання та обігу вибухонебезпечних речовин та інше. Проте, зважаючи на зростання у суспільстві протестних настроїв, одним з головних напрямків у діяльності Державної варти стала контррозвідка, завдання якої полягали у своєчасному виявленні і припиненні злочинів, що несли загрозу державному ладу і безпеці, здійсненні відбору інформації щодо політичних настроїв, страйкового та профспілкового руху, діяльності політичних партій та організацій, викриттю партизансько-повстанських загонів.

Від волосного до губернського рівня територію Української Держави охопила мережа підрозділів нової правоохоронної структури. Особи, що займали посади інспекторів Державної варти, водночас виконували обов'язки помічників губернських, повітових старост і міських отаманів. У губерніях керування службовим персоналом і підрозділами Державної варти, а також догляд за їх діяльністю на місцях покладалось на губернського старосту. У повіті – на повітового старосту. Штатний розклад Державної варти формувався з розрахунку: один піший вартовий на 2 тис. населення. У кожному повіті створювалися кінні сотні, підпорядковані повітовим інспекторам.

Для охорони залізниць було сформовано окремий корпус залізничної варти, поділений на сім районів: Київський, Одеський, Південний, Катеринославський, Лівобережний, Харківський і Подільський. Діяльність Державної варти поєднувала територіально-адміністративні (існування підрозділів на губернському, повітовому та міському рівнях), галузеві (залізнична варта) та функціональні (інформування та збір розвідданих) принципи.

Формування кадрового складу підрозділів Державної варти відбувалося на основі залучення колишніх співробітників імперської правоохоронної системи. Їх повернення на службу, сприяло більш сталому розвитку правоохоронних органів, відновленню старої агентурної мережі. Стосовно прокурорського нагляду за діяльністю Державної варти, то він був формальним, що врешті призвело до масових порушень та службових зловживань.

Утримання Державної варти вимагало чималих коштів з бюджету, які йшли на рахунки МВС й складали десятки, а наприкінці існування Української Держави, в умовах поживавлення анти гетьманських рухів, сотні мільйонів карбованців. Проте Державна варта з різних причин не виправдала сподівань гетьмана і не стала тим органом, який водночас мав вирішувати різні функції: правоохоронну, контр розвідувальну, військову, адміністративну тощо. Досвід Державної варти переконує, що правоохоронні органи мають виконувати притаманні їм функції.

Отже, не дивлячись на складні умови в яких опинилася Українська Держава, гетьманові вдалося створити правоохоронні органи, котрі протягом нетривалого часу забезпечили належну роботу держави та сприяли виконанню її правоохоронної функції.

Одержано 12.10.2017



УДК 340.0;340.1

Лідія Іванівна КАЛЕНІЧЕНКО,

*доцент кафедри теорії та історії держави
і права факультету № 1*

*Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент;*

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4068-4729>

ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИЙ ПРИМУС ТА СИСТЕМА ЙОГО ФОРМ

Одним із основних завдань сучасних держав є забезпечення суспільної злагоди та правопорядку у суспільстві. При цьому ефективність реалізації даного виду завдання у певній мірі залежить від досконалості системи державно-примусових заходів держави та якості їх застосування суб'єктами правозастосовної діяльності. У центрі системи державно-примусових заходів будь-якої держави незалежно від форми її правління, режиму чи устрою,